

feb 2012

Generella Riktlinjer för planering av avfallshantering.

Råd och anvisningar vid framtagande av underlag för detaljplaner och annan planering, bygglov etc. för bostäder och verksamheter.

1. Kommunal renhållningsansvar

Avfall som kommunen ansvarar för (hushållsavfall)

Kommunerna Lysekil, Sotenäs, Tanum och Munkedal har överlåtit utförandet av det kommunala ansvaret för hushållsavfall till det gemensamt ägda bolaget Rambo AB, nedan kallad Rambo.

Hushållsavfall är det avfall som normalt uppstår i ett hushåll och som insamlas via kärl eller säck kallas i dagligt tal ofta för hushållssopor och ingår i den kommunala renhållningsskyldigheten. Detta avfall skall hämtas av Rambo eller Rambos entreprenör.

Avfall som uppstår i verksamheter till följd av att människor vistas där, och som till sin typ och sammansättning liknar det avfall som kommer från hushåll, omfattas också av kommunens ansvar, t. ex. avfall från personalutrymmen, restauranger, storkök, livsmedelsaffärer, hotell, campingar, gästhamnar etc. och skall hämtas av Rambo eller Rambos entreprenör.

Avfall som kommunen inte ansvarar för

Verksamhetsavfall som till sin typ och sammansättning inte liknar hushållsavfall föreligger det inget kommunalt ansvar för, utan ansvaret för hantering och omhändertagande ligger på fastighetsägaren eller verksamhetsinnehavaren, t. ex bygg- och rivningsavfall, specifikt verksamhetsavfall, etc. Rambo kan vara behjälplig vid planering av avfallshantering och omhändertagande.

2. Kommunala renhållningsföreskrifter

Avfallshanteringen sker i enlighet med kommunens renhållningsordning, som innehåller renhållningsföreskrifter och avfallsplan, vilken har som målsättning att alla boende och verksamheter källsorterar sitt hushållsavfall för återvinning av tidningar och förpackningar för materialåtervinning, via fastighetsnära insamling eller med hänvisning till befintliga återvinningsstationer, samt för Lysekil och Tanums kommuner källsortering av matavfall för insamling till biogas. Insamling av matavfall för Sotenäs och Munkedals kommuner planeras införas inom 1 – 3 år .

3. Arbetsmiljö

Avfallsinsamling är av tradition ett tungt fysiskt arbete som medför risk för olyckor och förslitningsskador. Trafikmiljön och bristande framkomlighet ger upphov till stress. Hämtningspersonal är också utsatt för damm och mikroorganismer som kan leda till sjukdomar. Ny teknik och maskinell eller automatiserad hämtning förbättrar situationen.

Arbetsmiljöverket, arbetsgivare, fack och kommuner har under de senaste åren aktivt arbetat med olika projekt som syftar till att förbättra hämtningspersonalens arbetsituation såsom övervikt, framkomliga vägar, undvik dragväg eller släpa säckar med mera.

4. Trafiksäkerhet

För att undvika tung trafik inom bostadsområde bör avfallshanteringen ordnas i gemensamma utrymmen vid områdets tillfartsväg och/eller utfartsväg. Renhållningsfordon bör inte hindra annan trafik när den står still och avfall lastas. Renhållningsfordon ska kunna hämta sopkärlen utan dragväg och vid behov kunna vända, och för nya områden utan backningsmanöver.

Det är bra om detta kan säkerställas vid bygglov.

I de fall avfallshantering ändå väljs i direkt anslutning till enskild fastighet/lägenhet eller bostadsgrupp inom området skall avfallsutrymmet planeras så att trafiksäkerhet och arbetsmiljö kan upprätthållas för renhållningsfordon. Dvs. renhållningsfordon skall för hämtning inte trafikera områden som gående eller cyklande är hänvisade till, samt kunna hämta sopkärlen utan dragväg och där genomfart inte kan ske, kunna vända, helst utan backningsmanöver.

5. Transportväg

Transportväg fram till hämtningsplats skall vara s.k. farbar väg, d.v.s:

- ha en hårdgjord körbana, grus, asfalt etc.
- ha minst 3,5 meter brett vägutrymme, fri från träd och växlighet.
- fri höjd av 4,5 meter, fri från träd och växlighet.
- vara snöröjd och halkbekämpad vintertid. Snövallar får inte inkräkta på vägutrymmet.

6. Vändplan

Där genomfart inte kan ske skall erforderlig vändmöjlighet, med hårdgjord körbana finnas.

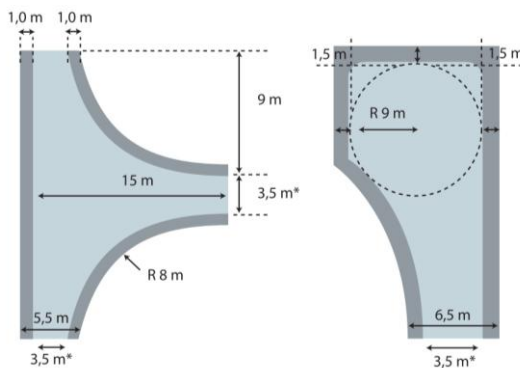
Vändplan för en normal sopbil bör ha en diameter av ca 18 meter.

Alternativt kan vara en vändplats eller en trevägskorsning som möjliggör en så kallad T-vändning.

Då denna vändning innebär backningsmanöver skall vändplats/väggkorsning ha fri sikt.

Exempel på vändplatser

Källa: Avfall Sverige; Handbok för avfallsutrymmen

*Gäller mötesfri väg med p-förbud.

7. Vägledning för dimensionering av avfallsmängder

Mängden avfall som behöver hämtas kan variera stort, det finns inga normalhushåll. I bostadsområden med många barnfamiljer blir avfallsmängderna större än om det finns fler pensionärer i området. De mängder som anges här bygger på erfarenhet från flera håll men är ingen absolut sanning, utan skall ses som en vägledning.

Avfallsfraktion	Liter per vecka och lägenhet, cirka	Avfallsfraktion	Liter per vecka och lägenhet, cirka
Matavfall*	20	Sorterat restavfall*	50
Returpapper (tidningar m.m.)	15	Pappersförpackningar inkl. wellpapp	35
Plastförpackningar	10 - 12	Metallförpackningar	2
Glasförpackningar Färgade	2	Glasförpackningar Ofärgade	1

*Om avfallet inte sorteras i matavfall resp. restavfall beräknas detta som blandat hushållsavfall om ca 70 liter.

Källa: Avfall Sverige; Handbok för avfallsutrymmen

8. Avfallsutrymme/Miljörum

Stor vikt bör läggas vid planering av avfallsutrymmen eftersom den påverkar avfallshanteringen i många år framöver. Det kan vara svårt att rätta till felaktigheter i efterhand. Man bör också vara medveten om att utveckling av avfallshandling och sortering troligen kommer att förändras i stor utsträckning och att olika avfallsfraktioner hämtas vid olika tillfällen. Det innebär att hämtningsfordon kan komma flera gånger i veckan till samma avfallsutrymme.

Krav på byggnaders utformning återfinns framför allt i Boverkets byggregler, BBR.

I BBR 15, avsnitt 3:422 står bl.a. följande: I eller i anslutning till en byggnad ska det finnas utrymmen eller anordningar för hantering av avfall som kan nyttjas av alla brukare av byggnaden. För småhus får lösa avfallsbehållare användas. Utrymmena ska utformas och dimensioneras så att de, utöver vad som anges i avsnitt 3:42, möjliggör återvinning av avfallet.

Placering

Var ett avfallsutrymme ska placeras måste noga övervägas. Närhet till bostäderna, trafiksäkerhet, barnsäkerhet och arbetsmiljö är faktorer som styr och påverkar placeringen och dessa faktorer kan sinsemellan vara motsägelsefulla. Den eventuella störning som kan uppstå i samband med hämtningen blir mindre ju längre bort från bostäder och lekplatser m.m. avfallsutrymmet ligger. Samtidigt blir det svårare för de boende att lämna sitt avfall om det är lång väg till avlämningsplatsen. Det finns inga enkla råd att ge. Eftersom alla områden är unika måste de studeras från fall till fall. Det viktiga är att alla dessa faktorer beaktas vid planeringen.

Avfallskärl/behållare skall vara placerade i omedelbar närhet till hämtningsplats och marken skall ha hårdgjord yta.

Utseende

Vid nybyggnad bör avfallsutrymme utformas så att det anpassas till omgivande miljö och stämmer överens med andra byggnader vad gäller volym, form och färg. Ett avfallsutrymme får gärna vara tilltalande och vackert eller spännande att se på.

Brandskydd

Eftersom avfall är lättantändligt och brinner bra är brandskydd mycket viktigt.

Svenska Brandskyddsföreningen, www.svbf.se, kan ge råd om brandskydd.

Tillgänglighet, användbarhet och säkerhet för boende m.fl. användare

- Det ska vara lätt för de boende att lämna sitt avfall.
- Alla olika avfallsfraktioner bör kunna lämnas inom området.
Rådet gäller alla olika fraktioner som hämtas i samma bostadsområde. De behöver dock inte kunna lämnas i ett och samma utrymme.
- Avfallsutrymme bör placeras strategiskt där de boende naturligt passerar.
Det kan vara i närheten av bilparkering, vid gångväg till busshållplats, etc.
- Avfallsutrymme bör placeras i markplan.
Det kan ligga i eller i anslutning till befintlig byggnad eller vara fristående.
- Avfallsutrymme ska placeras, utformas och skötas så att störningar för de boende eller grannar undviks.
Störning kan uppkomma i form av buller, lukt och olycksrisker. Avfallsutrymme skall ligga långt från lekplatser och inte ligga för nära entréer.
- Avfallsutrymme bör ha en egen entré.
Det får inte placeras så att avfall måste transporteras genom utrymmen där personer vistas mer än tillfälligt eller där livsmedel förvaras. Det får inte heller placeras så att matavfall måste transporteras genom kommunikationsutrymmen i direkt anslutning till utrymmen där personer vistas mer än tillfälligt eller där livsmedel förvaras.
- Det ska inte kännas obehagligt att gå in i ett avfallsutrymme.
Det är därför viktigt att belysningen är bra och att dörren är lätt att öppna, även från insidan.
- Utrymmet ska placeras och utformas så att det är tillgängligt för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

Dörr eller dörröppning som används vid transport av avfall

- ska inte ha tröskel, trappsteg eller nivåskillnad. I undantagsfall kan tröskel vara kvar om den förses med ramp på båda sidor. Containerutrymme måste vara tröskelfritt.
- ska vara lätt att öppna och stänga. Tunga dörrar bör förses med dörröppningsautomatik.
- ska inte orsaka störande buller.
- ska ha uppställningsanordningar som enkelt kan aktiveras. Antalet dörrpassager bör begränsas.
- skall ha släplist som skydd mot skadedjur.
- ska kunna öppnas inifrån utan nyckel. Låsvred bör ha skydd som förhindrar att låset skadas av slag eller påkörning.

För dörrar krävs följande mått:

Typ av dörr

Fri bredd

Fri höjd

Dörr för kärhämtning

Minst 1,0 meter
helst 1,2 meter

Minst 2,0 meter

Dörr för containerhämtning

Minst 2,4 meter

Minst 2,1 meter

Behållare

Minsta mått som rekommenderas för varje kärl, inklusive behövt mellanrum.

Mittenutrymme mellan behållarrader med 1,5 meter tillkommer.

Volym, exempel på de vanligaste kärlstorlekarna	Djup	Bredd	Höjd*	m2
140 liter	60 cm	50 cm	100 cm	0,30
190 liter	75 cm	60 cm	110 cm	0,45
240 liter	75 cm	70 cm	110 cm	0,53
370 liter	90 cm	75 cm	110 cm	0,68
660 liter	90 cm	140 cm	130 cm	1,26
Lillglas 800 liter - mått per st Behöver 2 st en grön/färgat glas, en vit/ofärgat glas, placeras så de kan dras fram för tömning med kranbil	99	80,5	162	0,80

*Om lock ska gå att öppna på kärnen tillkommer kärlets djup (= lockets mått).

Källa: Avfall Sverige; Handbok för avfallsutrymmen

Miljöhus/rum och behållare – Exempel på dimensionering av behållare och miljöhus/avfallsutrymme

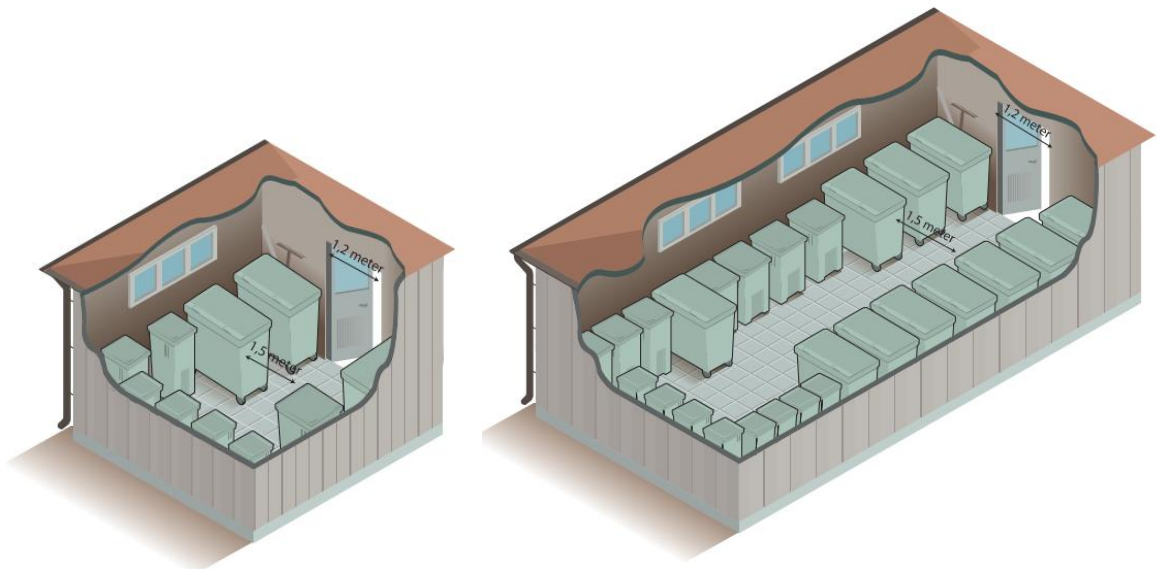
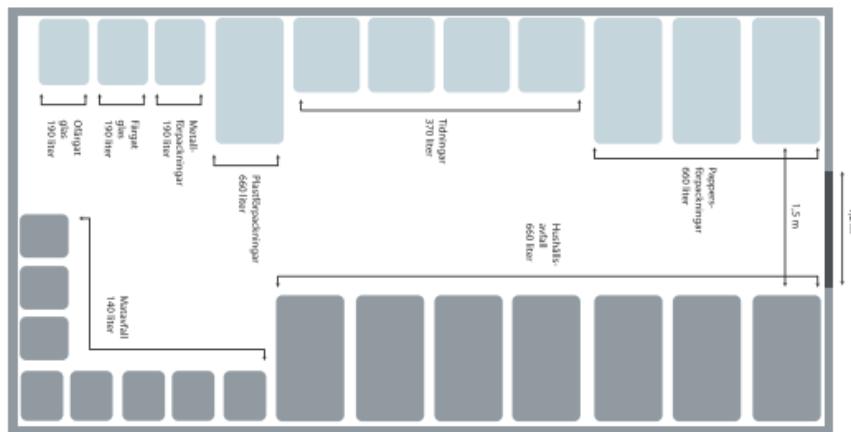
Exempel på fördelning vid 5 lägenheter/hushåll Avfallsfraktion	Liter per vecka och lägenhet, cirka	Exempel 5 lgh	Kärnsorlek liter	antal	Hämtningsintervall	m2
Matavfall *	20	100	140	2	Varje vecka/ 14 dgr	0,60
Sorterat restavfall*	50	250	240	1	varje vecka	0,53
*Alt. Blandat mat- och restavfall	70	350	370	1	varje vecka	0,68*
Returpapper (tidningar m.m.)	15	75	370	1	1 gång / månad	0,68
Plastförpackningar	12	60	370	1	1 gång / månad	0,68
Pappersförpackningar inkl. wellpapp	35	175	370	2	1 gång / månad	1,35
Metallförpackningar	2	10	140	1	1 gång / månad	0,30
Glasförpackningar Ofärgade	1	5	800	1	1 gång / år alt. Budas	0,80
Glasförpackningar Färgade	2	10	800	1	1 gång / år alt. Budas	0,80
						5,72
Tillkommer Mittenutrymme mellan behållare 1,5 meter x sammanlagd bredd			1,5	6,81	2 rader om 5 kärl	5,11
						10,83
Rekommenderad storlek på Miljöhus / Rum / utrymme vid fastighet/ bostadsområde med 5 lägenheter / hushåll						10 – 12

Exempel på fördelning vid 10 lägenheter/hushåll	Liter per vecka och lägenhet, cirka	Exempel 10 lgh	Kärlosorlek liter	antal	Hämtningsintervall	m2
Matavfall *	20	200	140	3	Varje vecka/ 14 dgr	0,90
Sorterat restavfall*	50	500	240	2	varje vecka	1,05
*Alt. Blandat mat- och restavfall	70	700	370	2	varje vecka	1,35*
Returpapper (tidningar m.m.)	15	150	370	2	1 gång / månad	1,35
Plastförpackningar	12	120	370	2	1 gång / månad	1,35
Pappersförpackningar inkl. wellpapp	35	350	660	2	1 gång / månad	2,52
Metallförpackningar	2	20	140	1	1 gång / månad	0,30
Glasförpackningar Ofärgade	1	10	800	1	1 gång / år alt. Budas	0,80
Glasförpackningar Färgade	2	20	800	1	1 gång / år alt. Budas	<u>0,80</u>
						9,06
Tillkommer Mittenutrymme mellan behållare 1,5 meter x sammanlagd bredd			1,5	9,81	2 rader om 7 kärl	<u>7,36</u>
						16,42
Rekommenderad storlek på Miljöhus / Rum / utrymme vid fastighet/ bostadsområde med 10 lägenheter / hushåll						16 – 20

Exempel på fördelning vid 15 lägenheter/hushåll	Liter per vecka och lägenhet, cirka	Exempel 15 lgh	Kärlosorlek liter	antal	Hämtningsintervall	m2
Matavfall *	20	300	140	4	Varje vecka/ 14 dgr	1,20
Sorterat restavfall*	50	750	370	2	varje vecka	1,35
*Alt. Blandat mat- och restavfall	70	1050	660	2	varje vecka	2,52*
Returpapper (tidningar m.m.)	15	225	370	3	1 gång / månad	2,03
Plastförpackningar	12	180	370	2	1 gång / månad	1,35
Pappersförpackningar inkl. wellpapp	35	525	660	3	1 gång / månad	3,78
Metallförpackningar	2	30	140	1	1 gång / månad	0,30
Glasförpackningar Ofärgade	1	15	800	1	2 gång / år alt. Budas	0,80
Glasförpackningar Färgade	2	30	800	1	2 gång / år alt. Budas	<u>0,80</u>
						11,60
Tillkommer Mittenutrymme mellan behållare 1,5 meter x sammanlagd bredd			1,5	12,06	2 rader om 8 + 9 kärl	<u>9,05</u>
						20,64
Rekommenderad storlek på Miljöhus / Rum / utrymme vid fastighet/ bostadsområde med 15 lägenheter / hushåll						20 – 25

Illustration av miljöhus/rum

källa: Avfall Sverige; Handbok för avfallsutrymmen

Hämtställe utomhus

Plats för avfallsbehållare kan också anordnas utomhus. Det kan vara i form av öppna lösningar, en pergola eller en avskild del på gården. Prefabricerade skåp anpassade efter kärl, oftast med inkastluckor, finns i olika utförande och av olika fabrikat. Fastighetsägare/boendeförening ansvarar för att endast de som bor i området har tillträde till behållarna. Det finns möjlighet att utrusta fristående kärl med enklare lås för att förhindra att obehöriga använder sopkärlen.

Att tänka på vid kärll placering utomhus:

- Platsen måste hållas fri från växtlighet samt vara snö- och halkfri på vintern
- Bra belysning
- Platsen bör inte ligga så nära bostadshus att den stör de boende
- Förvaringen av avfall får inte locka till sig skadedjur
- Om kärlen placeras synligt för många minskar risken för anlagda bränder

För att förhindra spridning av brand ska fristående avfallsbehållare placeras en bit ifrån fasad med fönster eller brännbart material. Normalt ska det vara minst 6 meter mellan behållare och fasad men för små behållare räcker det med 2-3 meter. En enkel skärm i icke brännbart material mellan sopbehållare och fasad kan minska nödvändigt avstånd.

Utrymme för farligt avfall

Hantering och förvaring av farligt avfall kräver särskild uppmärksamhet och därför bör kommunens miljöavdelning eller Rambos miljöansvarig kontaktas för utformning av utrymmet.

9. Information

Utförligare/ ytterligare information:

- Rambos hemsida www.rambo.se, Avfallsplan, Renhållningsföreskrifter, Taxor, etc.
- Avfall Sverige, www.avfallsverige.se, Rapport 2009 - Handbok för avfallsutrymmen.
- Arbetsmiljöverket www.av.se, arbetsmiljöfrågor.

Välkommen att kontakta oss på Rambo AB, Lysekils, Sotenäs, Tanums och Munkedals gemensamma bolag för avfallsminimering och återvinning, tel 0523 – 66 77 10; e-post: kundtjänst@rambo.se